

Ս. ԳՐԱԿԱՆ

ՅԵԹԱՆՈՍԱՑ ԱՌԱՔԵԱԼԸ

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

Քաճառայակտին պատգամաւորները Սօղոս իրենց մէջմեկը առած, օրերէ ի վեր կը քալէին ամայի ճամբայէն որ կը տանէր Դամասկոս: Սօղոս եւ իր զոյգ բարեկամները, Ջատը եւ Ջեպլում դամասկացին, կ'ընթանային հետիտոն, իրենց ետեւէն քաշելով պատանները: Սօղոսի հոգին պարայ էր իր առջեւ փոռւող ճամբուն պէս: Կուրծքին՝ կը կրէր Քաճառայակտին դրապանակը, ծիրանի թելով կախուած իր վիզին, որուն վրայ փորագրուած էր իրեն տրուած լիազօրագիրը: Վրոյ ամէնուն յայտնի ըլլայ թէ Սօղոս որդին Պարուխի, Կիրիլիոյ Տարսոն քաղաքէն, ծանօթ Խան Պօղոս անունով, լիազօրուած Քաճառայակտին, իրաւունք ունի մերթափախելու եւ յանձնելու Քաճառայակտի մարդոց այն ամէն յունախօս հրեաները, որոնք զէմ կը դործեն մովսիսական օրէնքին եւ արքայան աւանդութեան եւ բերելու զանոնք բոլորը Երուսաղէմ՝ դատուելու համար:

Սօղոս կը քալէր իր ընկերներէն անջատ, մտածումներու մէջ թաղուած: Որքան կը յառաջանար, այնքան կը ճշդուէր տագնապին թնճուկը: Նորէն կը բացուէր յուշերու զիրքը, պայծառ եւ անհերքելի, Ստեփանոս, Նիքաթոր, Բար-Նաբաւ, բոցբու եւ արիւնի շրջանակի մը մէջ պատկերուած, իրեն կը նայէին: Ոճերին ուրուականը կը քալէր իր մէջէն ծանր ու յաղթական: Իր աչքերը կարմրեր էին ճամբու փոշիէն եւ անքնութենէն: Երեք օրերէ ի վեր ետեւը թողած Գալիլիոյ լիճը կը քալէին դէպի Դամասկոս: Փոքրիկ կարաւանը կը յառաջանար անխողան արտերէն եւ արեւէն թրծուած բլրաշարքերէն, որոնց կուշտին կը տարածուէին հաստ ընդ հաստ հեթանոս-

ներու գիւղերը, խարանհար պայարներու նման նետուած երկրի այս կոնծած հարթութեան, առանց շուքի եւ խայտանքի: Ասդին անդին, ծառի փորձեր, կէս ճամբան մնացած: Հեռուն, հորիզոնին վրայ կ'երևար Հերմոնը, սիրիական հրակուն, գլխուն՝ արեւէն դեռ չմաշած թաղը միւնին: Ծամբան չոր էր, զովստուած գեղ-նախառն ու հաստ փոշիով: Իրենց բերանն ու ունեղները լեցուած էին աւաղով, փակ հազուատները ծնփուած հողով:

Ձորերու օրումն իրկիւնը կ'իջէր սուրբ մը պէս, առանց որ բլուրներն ու հորիզոնը ունենային ստան հազնելու ծիրանի վերջալոյսին: Արեւը որ թուր էր հեռաւոր ամպերուն ծոցը, կ'աներեւութանար յանկարծ, Հերմոնի ուրին նետելով մոխրագոյն պատմուճան մը: Ծամբայէն դուրս, Սօղոսն ու ընկերները, պղնձագոյն մամուռով ու ժանդով ծածկուած խարակներու կուշտին քովքովի երկարեցան հոգին վրայ, իրենց վերարկուներուն մէջ փաթ-թուած: Այնքան յոգնած էին որ չմտածեցին իրկիւնն ընթերթին, կախիլէ յետոյ կենդանիներու զուշերուն կերին տոպրակի: Ամէն ինչ խաղաղ էր իրենց շուրջը, միայն շնագայլերու եւ բորենիներու ոռնոցը կը պատուէր գիւղերը, մտրակելով սիրտերը անբացատրելի զոռով մը:

Սօղոս քուն չունէր սակայն, իր հոգին լեցուն էր տրամութեամբ եւ մութ ձայնե-րով: Հազարաւորներ կու լային կարծես իր ներքը: Կէս գիշերուան մօտ հովը կեցաւ եւ տիրեց խոր լուռութիւն: Յանկարծ սիրտը նիզակող աղաղակ մը պատուեց օդը, Սօղոս կարծեց թէ շնագայլի մը ձայն էր, սակայն անդադարձաւ յետոյ որ այդ աղա-

դակը իր մէջէն էր որ կը պոռթկար։ Աստուած իմ, ո՞վ է որ կուլայ իմ մէջն, մըրմնջիցին իր շրթները յուսահատօրէն։ Յոգնութենէն ու մտածումներէն ընկճուած փակուեցան իր աչքերը։ Աստուան դէմ, երազ մը տեսաւ, իրեն այնպէս կու գար թէ Բարձրաբանն հետ միասին մէկ մէկ ոսկեթամբ ուղտի վրայ հեծած կը ճամբորդէին։ Երբ մտեցան իրենց անծանօթ քաղաքի մը, տեսան որ անոր դարպասին առջև կեցած էր ծերունի եւ հսկայ մարդ մը, ճերմակ ծօրուքով եւ կապոյտ աչքերով, որոնք կը շողային աստղերու նման։ Մերուներն կեցող զէրենք եւ ըսաւ քաղցրամայն։ Վերջում որ դուք Մեխան կը փնտռէք, աշիկա իմ հիւրս է այս զէրք։ Ինծի հետ եկէք եւ ես պիտի առաջնորդեմ ձեզի աշխարհի փրկիչին։ Սողոմ արթնցաւ ընդոտաւ, իր կողորդը լեցուն էր արցունքով եւ մարմինը թրջուած քրահնքէն։ Ընկերները ուղի էին արդէն եւ կը պատրաստուէին շարունակելու ճամբան։ Առաւօտը սկսած էր լինուիլ երկինքին վրայ հիւսելով անոնց աչքին արեւնի եւ շարուի խառնուրդ շա՛մանդաղ մը։

Կը յառաջանային դէպի մօտաւոր ովա՛սիսը՝ որ կը թուէր երեւի Հորիզոնին վրայ, երկնքի հայելիին մէջ ցոլարձակ։ Ջուրերուն աղամանիւր, արեւի ոսկեով օծուած, լեռներու եւ հովիտներու եռացող նուագումն ու երկնայինացումը, որոնք իրենց աչքերուն դէմ այդ հեռաւոր պատկերը կը հարսնեւորէին, բացափիկ ու ծփծփուն շղարշներով, պատրանքը իրականութեան վերածելու հնարանքը կը բռնէին իրենց։ Ովախիւր այնքան մօտ կը թուէր ըլլալ, որ իրենք կը լսէին կարծես ջուրերուն մրմնջիւնը, պուրակներու ծոցէն վազող, մոռնալու չափ գեղին տրամուրդիւնը որ կը փռուէր իրենց ստեղծունէն։

Տաք ժամէ ժամ աւելի կը սաստկանար, մարտկուած առաջախառն հովէ մը, որ կը բրակէ անձրեւի մը պէս ոլորուն եւ հեռաքոտ կ'ողողէր միջոցը՝ շարաւոտա ու թանձր մզմուկով մը։ Անոնք պարպեր էին արդէն ջուրի երկու տիկերը էչերուն բնացուած։ Ուղտերը միայն կը շարունակէին իրենց

հանգարտ ու չափուած գնացքը, սեւեռած իրենց աներազ նայուածքը Հորիզոնին։

Սողոմ կը քալէր մտածումներէ պաշարուած, իր ոտքերը իրեն չէին կարծես եւ կը շարժէին մեքենականօրէն։ Պարապը որ կը լայննար իր հողիին մէջ, Երուսաղէմէն սկսեալ, փոխան նուազելու կը խորանար։ Ի՞նչ ընելու կ'երթար Դամասկոս, ձերբակալելու եւ չարչարանքի՞ տանելու մարդեր, որոնց նմանները Երուսաղէմէն իրեն կը նայէին, մեծ ու բացուած աչքերով, որոնց արցունքոտ բայց քաղցր նայուածքներուն մէջ, հաւատքին ու յոյսին յանդիման ծիածանը կը յօրինուէր։ Անոնց երազը, աշխարհով լուացուած, անհուն համարյոք մը պէս կը բխէր իր յիշողութեան աստիճաններէն, մութերուն տալով պայծառութիւնը իրենց հողիին։ Ի՞նչ տխուր էր վերաւոր անցեալը եւ արիւնտա միջոցը որ այդ օրերէն կ'ոգնէր, լեցնելով իր կեանքի անշրպեալը։

Բայց ո՞վ էր ան, զոր այդ մարդերը Վորդի Աստուծոյ կ'անուանէին։ Սողոմ հազար անգամներ ըրած էր այս հարցումը ինքզինքին, առանց պատասխան մը կարենալ ճարելու։ Մարդ մը որ թաղաւոր իսկ չէր, նման Դաւիթին ու Սողոմոնին, որ չարչարուած էր գերիի մը պէս եւ դամուծ խաշին, դէմ դացած ըլլալուն համար Օրէնքին եւ Քրօնին, որ իրական դուռտն էր երկնքին եւ յաւիտենական յուր իրաւունքին։ Ո՞վ էր ան զոր իր հետեւորդները Վորդի Աստուծոյ կ'անուանէին։ Իր ուղեւորը կը ստուէր այս մտածումներուն դիմաց։ Ուժգին սեղմեց իր ակունքները, առանց բան մը խածնել կարենալու, անծանօթ դող մը անցաւ իր երակներէն, որոնք կարծես ըլլային պրկուած թելերը հրեղէն դրօժիքի մը, անծանօթ ձեւերէ կորցուած։ Առոյգ կար հողիին մէջ, իր անձին նկատմամբ այս անվստահութիւնը զինք կ'ընէր սրտով եւ անվճռական։ Փոթորիկ կար իր ներսը, միտքը կը խթանուէր իրար հակասող մտածումներէ, որոնք կ'ուղուանային իր ուղեղի դաշտին։ Անիկա ցանցին մէջն էր անծանօթ վախին՝ որ սքցածի ներքեւ առած էր իր

հողին: Եկած էր պաշը որ անոր անցեալի սեւ մասը կենար ոտքի եւ անցքի գուռ պահանջէր:

Աշգիւրուն առջեւէն քանի մը գունատոր դերմաններ գողացին ու անցան: Մէկը կար իր մօտը, այնքան յստակ էր այդ ներկայութիւնը որ կը վախնար իր շուրջը զայն փնտռել: Յանկարծ մութէն անշատուող պատկերի մը պէս գէմքը Ստեփանոսին եւ իր միւս զոհերուն, որոնք կ'աղաղակէին. «Սօղոս, Սօղոս, դուն մեզմէ ես, ինչո՞ւ կը հալածես ինքզինդը: «Ողորմած Ստանուած, օգնէ ինծի», մրմնջելին իր չրժները: Գոմէն քալող ընկերը որ լսած էր այս բաները, իրեն նայեցաւ զարմանքով: Սօղոս զգաց թէ անողորմ ձեռք մը կը կաշմէր իր ուղեղը այնքան ուժգին, որ հարուածին զարկը կ'երկնմար մինչեւ իր մէջքին կեդրոնը: Ճիշդ ըբաւ հաւաքուելու աստային վրայ, որ իր մատածուին դաշտը կը պարուէր: Չայնը կրկնուեցաւ եւ անխիղճ փոխուեցաւ մարդկեղէն պատկերի: Տարաւ իր ձեռքը աչքերուն, բնազդական վախը բոլոր անխիղճներէն:

Սօղոս իր մատածուներէն առինքնուած, չէր անդադարձեր որ սվառիսն մէջն էին արդէն: Մտանք, պարմէղներ եւ բանջարանցներ, զմրուխտ քառակուսիներու բաժնուած, կախարդական ժպիտի մը պէս կը բացուէին անապատի եղբին, որոնց մէջէն արմատի ծառեր իրենց շարունակուող հասակը կը ցցէին դէպի երկնքին կապտոտը: Սօղոսին ընկերները ջուրերուն վրայ նետուած կը խմէին անյազօրէն, պաղպաղուն ալիքներուն յանձնած փրկեց ձեռքերն ու ոտքերը: Ովտախէն Դամասկոս երկարող դաշտաղետնային տարածութիւնը խաղաղեալ էր ու զմրուխտ, ուր արտերն ու այգիները յամպարեայ գորգերու կը նմանէին, երանգներու անհուն պէտպիսութեամբ մը, կախարդական կտաւի մը վրայ բանուած: Անոնց մէջտեղէն կապտոտ երկնքի քաղցր ոլորքներով, որոնց փլեքաքանիւրի կիսաթաղին՝ հանդույցը գիւղերուն, բոլորն ալ հովանոցին տակ հսկայական աստիներուն, մինչ վճիտ լոյս մը անոնց տերեւներուն՝ աստղեր կը վառէր: Գիպիչ անապատէն յետոյ իրենց գտածը զբախտային էր եւ յանկուցիչ: Սօղոս անտարբեր կը մնար այս

բոլորին հանդէպ: Թոյլ ու գանդաղ էր իր հողին, որմէ հանուած ըլլային կարծես կամեցողութեան բոլոր զապանակները:

Ճամբան այժմ որ ովտախէն դէպի Դամասկոս կ'երկարէր, լեցուն էր ճամբորդներով: Ուզտեր, դրասաներ եւ փոքրիկ սայլեր, բեռնուած ամէն կարգի բարիքներով, ջովտի կածաններէն կու գային լեցունելու զլիստոր ճամբան որ քաղաքը կ'առաջնորդէր: Արաքուսած անապատէն եւ աստիճանութիւնէն, կաղզուրուած ճամբու տաժանէն, շարունակելին իրենց ուղին: Չատոքն ու Զեպլումը մասնորոշեամբ ու զարմանքով կը նայէին Սօղոսին, որ առաւելին ի վեր անհաղորդ կը մնար անցուղարձերուն, մայլ մեկուսացումի մէջ ընկղմած: Տժգոյն անոր երեսները եւ աչքերուն դեղինի զարնող մարմուռը, աւելի կը դալկանային պարտէզներէն ցուցցող լոյսին մէջ:

Յոնը ու այլուրացած կ'զգար ինքզինքը Սօղոս, կը փորձէր տէր ըլլալ ինքզինքին, բայց չէր յալողեր, հազարաւոր կրակէ շրջանակներ կը խռտէին իրմէ ներս, խիտ մշուշի մը ընդմէջէն: Կ'զգար առկա թէ իր ոտքերը կ'անշատուէին գետնէն եւ իր սրունքները թուլցած դերմաններու պէս չէին հնազանդեր իրեն: Գերադայն կամք մը սկսած էր վարել զինքը, ստեղծելով իր շուրջը քաղցր ու միտալի մթնոլորտ մը: Զուր կը փորձէր արթուն պահել իր շիղեմը, վանելու համար հրապուրիչ քունը որ իր վրայ կը բացուէր ջերմ ու փաղաղիչ:

Ամէն ինչ խաղաղ էր, լուսութեան հրեշտակի թևերուն ներքեւ: Մառերու ճիւղերն ու տերեւները չէին շարժեր, կարծես մեռած պտուղներն ըլլային միջոցին մէջ կախուած: Իսկ իր շուրջը օդը կը հրդեհուէր անմոռի բոցերէ: Միայն կապոյտ երկնքին վրայ ձեռքի մը մեծութեամբ ամպ մը կը ծփար, խեղդունելու մօտ եղող թռչունի մը պէս: Փոքրիկ ամպը սակայն կ'սկսէր անել, սահմակեցուցիչ արագութեամբ մը, ծածկելով ամբողջ երկինքը: Ուժգին հով մը յանկուած օրորոցի նման կը շարժէր երկիրը: Մառերու աղաղութները խրատ կը բախէին, գետին ջուրերը դուրս կը յորդէին իրենց ափերէն: Ճամբու եզրէն անցնող ոչխարներու հօտը հովէն քշէր

ուած, կը խառնուէր ուղտերու կարաւանին եւ ճամբորդներուն:

Փայտերը մօտի բլուրներէն պոկուած, կը դորոտէին վար: Ուժգին ոռնացող այս փոթորիկին դէմ, ամէն ժողով կը ջանար բանի մը կտակել, չկորսուելու համար համատարած աղէտին մէջ: Սակայն այս բոլորը քանի մը վայրկեան տեւեցին միայն, որուն յաջորդեց քաղցր խաղաղութիւն մը: Իրիկեակամարը բացաւ իր սեւ վարագոյրը, նախ լոյսի սրւաներ, յետոյ անսահման հեղեղ մը շագուցելի լոյսերու ողողեց երկիրը մէկ ծայրէն միւրը:

Ճամբու եղին ինկած էր Սօղոսը, հօր ձեռքէ մը զգեստնուած կարծես: Իր չուրջը կեցած էին ընկերները զարմանքէն անդամալուծուած: Սօղոս, կարկամ եւ աներկրային բաց աչքերով երկնքին կը նայէր: Երնշառութիւնը տակաւ կը լայննար եւ երեսի զալկութեան վրայ արեւնի գծեր կը հաւաքուէին: Յոգնած ու լախջախուած կողերը արագ արագ կը զարնուէին իրարով, վանելու համար կարծես տեսիլքին մղձուկը: Ընկերները կը լսէին Սօղոսին ձայնը որ կը խօսէր իրենց անտեսանելի մէկու մը հետ:

Սօղոսին դէմ կեցած էր մարդ մը որ մարմին ու ձայն ունէր, հազած ճերմակ պատմուճան, որուն նման յոսանք չէր բռնաւ: Տխրոտ էր անոր դէմքը, սակայն սիրով ու հաւատքով շողարձակ, բոց մը փնչպէս խորանարդ ցոլերով: Օտարակառնը երկարած իր ձեռքը Սօղոսին, արքունու աչքերով, որոնց մէջ կարծես ամբողջ աշխարհի ցաւը կար, կ'ըսէր. «Սօղոս, Սօղոս, ինչո՞ւ կը հալածես զիս: Անձանութիւն բառերը լուսնիէն մուրճերու պէս կը ծեծէին Սօղոսի հոգին, անհունութենէն եկած զանգէր մը նման:

— Ո՞վ ես դուն, յարեց Սօղոս զոգտողապին:

— Ես Յիսուս Նազովրեցին եմ զոր կը հալածես:

— Տէր, ինչ կ'ուզես որ ընեմ:

— Եւրի եւ զնա Դամասկոս. հոն քեզի պիտի ըսուի թէ փնչ պիտի ընես:

Սօղոսին ընկերները կը լսէին այս խոսակցութիւնը, բայց չէին տեսներ անձը որուն հետ կը խօսէր:

Երբ արթնցաւ իր տեսիլքէն, մութ էր իր չուրջը, աչքերը չէին տեսներ, սակայն յատակ էր միտքը: Համոզուած էր թէ իր տեսածը իրական էր, իբրեւ յայտնութիւնը երկնքին:

Երբ իր ընկերները հարցուցին իրեն թէ որո՞ւ հետ էր որ կը խօսէր, Սօղոս չէր կրնար պատասխանել, իր բովանդակ հոսութիւնը ընթացքը փոխող գետի մը պէս դէպի նոր աշխարհ մը կը հոսէր, որուն մեծութեան վերեւը կը մնար ատկախ լուսաւոր դէմքը Նազովրեցիին, որ իր սրբազան վերջէր կը լուծէր իրմէն: Հառաչանքէն ուռած իր կուրծքէն կը բարձրանար հծծիւն մը, որ շատ կը նմանէր փոթորիկի առաջին շրունչներուն: Սօղոս կայծակնաւոր ծառի մը պէս զետիկ նետուած կը հեւար:

Ընկերները կուրցած Սօղոսին թեւերէն բռնած, մասն Դամասկոս: Ձոյք մը հակառակն աշտարակներու ետին, որոնք կը հսկէին քաղաքի զլխաւոր դարպասին, կ'երկարաձգուէր հեծանաւոր մենեանը տառչնորդող պողոտան, որուն վրայ կը բացուէր Յուդա անունով մեծահարուստ հրեային բնակարանը: Այժմ հոն կը մնար Սօղոս, տաղնապահար եւ լուս, սեւեռած իր անթարթ աչքերը խաւարին, որ թանձր ֆողի մը պէս էր ձգուէր իր չուրջը, սպասելով տեսիլքի մէջ իրեն յայտնուած պատգամի իրագործման:

Երեւ օր շարունակ, ոչ խմեց եւ ոչ կերաւ, աղօթքն էր հանապազօրեայ իր միակ սնունդը: Անոր տանջուած մարմինը նման էր հեղեղաւոր զլխաւոր նետուած կամօրջին, զոր կոխկրտելու կուզային փոխնիփոխ, ուրաւականներն ու տեսիլքը: Ճամբու կը դնէր բոլոր իրեն մտեցողները ապստելով մէկու՝ որուն սահմաններուն արձագանդները կը լէր վայրկեանէ վայրկեան:

Երբորը օրուան միջօրէին, տանտնուէրը եկաւ իմացնելու թէ անձանթ մը եկած զինքը տեսնել կ'ուզէր: Մութին մէջ ծագող լոյսի մը պէս Սօղոսի մտքին շինուկացաւ կերպարանը մարդուն, որ կարծես ծանօթ էր թուէր ըլլալ իրեն, անտարակոյս մին անոցմէ, որ իրեն կը նայէին երեսադէմէն, իրենց տրտում նայուածքներով: Եկողը հրեայ ծերունի մըն էր, Անանիա անունով, ծանօթ տանտիրոջ, որ կ'ու-

զէր առանձին մնալ Սօղոսին հետ: Երբ ընկերներն ու տանուտէրը գուրս ելան սենեակէն, այցելուն առաւ Հիւանդին ձեռքերը իր ափերուն մէջ եւ մնաց լուռ: Սօղոս չէր կրնար տեսնել եկողին դէմքը, բայց կ'զգար անոր ձեռքերուն քաղցր հպանքը, որ կը տաքցնէր իր սիրտը: Անանիան առաջինը պիտի ըլլար ձերբակալուողներէն, առիկա շատ լաւ գիտէր Սօղոսը, իսկ այժմ եկած էր ան զինքը բուժելու, իր մօլթերէն լոյսին առաջնորդելու:

— Ի՞նչ էր տեսածդ, եղբայր Սօղոս, հարցուց եկորը: Դաշն եւ պարուրող տնոր ձայնը վէրքի վրայ թափուած բորբոք պալատանի պէս կակուղացուց Սօղոսին հոգին:

— Տեսիլք մը, հագիւ կափկափեցին իր շրթները: Աչքերը կարծես թէ դուրս պիտի թափէին իրենց անկապահովութիւնն, առիկա ընդոստ ելաւ ոտքի, սեւեռելով իր նայուածքը պարապօթեան մէջ: Զգաց որ անոնք կոյր էին միայն այս աշխարհի լոյսին: յետոյ վերցնելով իր բազուկները վեր, ըսաւ հազիւ լսելի ձայնով. «Ես տեսայ Յիսուս Նազովրեցին, զոր դուք Տէր կը կոչէք»:

Ան աբառառնեց այս բառերը կարծես ակամայ, յետոյ զգալագիւրկ ինկաւ իր անկողինին վրայ եւ ծածկեց իր դէմքը զոյգ ափերով: Կան պահեր երբ հաստ պատերը թափանցիկ կը թուին ըլլալ մեր վրայ խուժող պատկերներուն դէմ: Որքա՞ն անգութ են երբեմն յիշատակները, մեր ոսկորներէն ներս ուրուանալու աստիճան:

— Գիտե՞մ այդ բոլորը, ըսաւ Անանիան, ինչպէս նաեւ հոռ զալուղ դրդապատճառները:

Սօղոս բռնեց այցելուին ձեռքերէն ամուր, չզրոյրուելու համար կարծես ան-

զունդին յատակը: Ո՛հ Աստուած իմ ներքինն: Այս աղաղակը կարծես դուրս կու գար իր կոյր աչքերէն, որոնց առջեւ կեցած էին նորէն իր բոլոր գոհերը, իրենց տրիւնոս պատմուճաններով:

— Մի երկմտիր, եղբայր Սօղոս, յարեց Անանիան, դուն մեզմէ ես այլեւ, Աստուածը մեր հայրերուն իր որդիին միջոցով ընտրած է քեզ իր սուրբ գործին համար, ըլլալու կենդանի վկան եւ պատգամը քի փառքին: Գու քաղցը պիտի յագնեայ իր մարմնի հացէն եւ ծարաւդ իր արեան գինիէն: Դուն պիտի սորվիս միւսնու մասներդ քու վէրքերուդ մէջ, անով բուժելու վէրքերը ուրիշներուն զոր պատճառեցիր: Գողը որ այժմ կը ծածկէ աչքերդ, պիտի քակուի այն ձեռքերէն որ Հիւսեցին զայն, եւ պիտի չցաւիս այժմու կուրուքեանդ համար, որ առիթը տուաւ քեզի տեսնելու յաւիտենական լոյսը: Պիտի տառապիս, շտոցնելու համար քու եւ ուրիշներու ուրախութիւնը: Ի՞նչու՞ որ կը լեցուի ուրախութեան գինիով, Թրծուած է փուռի կրակէն, եւ որինդդ որ ուրախութեան երգեր կը թափէ իր շրթունքէն, իր վրայ կը կրէ դանակին վէրքերը: Գու արցունքներդ պիտի շինուի ուրիշներու ծիծաղը:

Յետոյ դրաւ քի ձեռքերը Սօղոսի աչքերուն, մինչ իր շրթները կը մրմնջէին հազիւ լսելի աղօթք մը: Սաստիկ դող մը տեսաւ Հիւանդի մարմինէն եւ բացուեցան իր աչքերը: Ան այժմ լոյսին մէջ կեցած կուլար, նման մօր մը որ կը լսէ աշխարհ եկած ձայնն իր մանկան, երկունքէն վերջ արեւաշաղիս:

Սօղոս նոյն օրը անվարան ընդունեց մըկրտութիւնը Անանիայէն, և գիշերը իր ընկերներէն զաղտնի մեկնեցաւ Դամասկոսէն: